

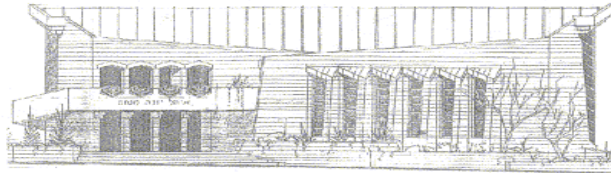
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשת פורים-תצוה תש"ע מאת הרב דוד ספקטור בנושא:

"גם חרבונה זכור לטוב"

שבת שלום. הערב במוצאי שבת מתחיל פורים. ומי פוגשים? מרדכי ואסתר, אחשוראש, המן ועוד דמויות מוכרות משנה שעברה. אבל השנה במוצאי שבת פורים יבוא אורח מיוחד. מה שמו? נכון אליהו הנביא שכל מוצאי שבת יושב תחת עץ החיים וכותב זכויותיהם של ישראל. מה לאליהו הנביא ולפורים ולמגילת אסתר? שמו לא מופיע במגילת אסתר. זה נכון, אבל המלך אחשוראש פגש את אליהו הנביא, כאשר התחפש לחרבונה: ויֵאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן הַסְרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה הֵעָץ אֲשֶׁר עָשָׂה הָמָן לְמַרְדֳּכָי אֲשֶׁר דָּבַר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ עִמָּד בְּבֵית הָמָן גְּבוּהַ חֲמִשִּׁים אַמָּה וַיֵּאמֶר הַמֶּלֶךְ תִּלְהֶוּ עָלָיו (ז, ט). ומובא בילקוט שמעוני (תתרט"ז): "באותה שעה בא אליהו ז"ל ונדמה (והתחפש) לחרבונה, אמר אדוני המלך יש עץ אחד בביתו מבית קדש הקדשים גבוה חמשים אמה יצוה המלך לתלותו." לפי הדעה הזאת חרבונה היה בעצם יהודי טוב, אליהו הנביא. ולכן נאמר בתלמוד הירושלמי (מגילה פרק ג, הלכה ז וכן במסכת סופרים פרק י"ד, הלכה ו'): "אמר ר' פנחס: צריך לומר חרבונה זכור לטוב." וכך נשיר הערב ומחר ב"שושנת יעקב": "וגם חרבונה זכור לטוב", כפי שנפסק בשלחן ערוך (תרצ"ט). וכן כתב ערוך השלחן (תרצ"ב): "ע"פ הירושלמי... צריך לומר חרבונה זכור לטוב, ... דלפי המדרש אליהו נדמה (מחופש) בדמותו (של חרבונה), ... (לכן) נזכרהו לטוב." "וכך מסביר המהר"ל מפראג (אור חדש, עמ' קצד): "ונראה כי דעת הירושלמי, כי חרבונה זה היה אליהו זכור לטוב, מפני שקשה דאידך אפשר שתבוא הגאולה הזאת (של תליית המן) על ידי חרבונה (ע"י גוי)... ראוי שתבוא הגאולה ע"י אסתר ומרדכי (ע"י יהודים טובים), ולכן אמרו כי גם זה על ידי אליהו זכור לטוב והיה זה גם כן מן השמים. כך דעת הירושלמי."

לעומת תורת ארץ ישראל, התלמוד הירושלמי, שסובר שגאולת ישראל באה על ידי יהודי, סוברת תורת חו"ל, התלמוד הבבלי שגאולת עם ישראל באה ע"י גוי. כמו שיש גוי של שבת, כך יש גוי של גאולה. וכך מובא במסכת מגילה (טז.): "אמר רבי חמא בר חנינא: אף חרבונה הרשע באותה עצה היה (של בניית עץ גבוה לתליית מרדכי), כיון שראה שלא נתקיימה עצתו מיד ברח."

לפי הבבלי לא שייך לשיר ב"שושנת יעקב" את המילים "וגם חרבונה זכור לטוב". מפני שמה שהפריס חרבונה המליץ לתלות את המן על עץ גבוה לא היה מאהבת ישראל אלא לפי המהר"ל (שם עמ' קצה): "בשביל שהיה ירא מן אסתר, דיבר הדברים האלה, ... אבל מצד עצמו לא היה זה" אלא כפי שהסביר התורה תמימה (אסתר ז, ט): "וחרבונה היה אחד משבעת הסריסים ורעו (חברו) של ממוכן שהוא המן וחברו בדעה על אודות מרדכי (ותלייתו)". ולפי זה לא שייך לומר חרבונה זכור לטוב. אבל בעל השלחן ערוך, ר' יוסף קארו שהיה גר בארץ ישראל, בצפת, הכריע כדעת הירושלמי, תלמודה של ארץ ישראל, שגאולת ישראל בפרס לא היה "על ידי אחד מן האומות" (לשון המהר"ל) בשם חרבונה אלא "עשה זאת בעצמך", ע"י עם ישראל בעצמו, ע"י אליהו המחופש לחרבונה באה אז הגאולה של מחיית עמלק ע"י תליית המן. אגב העץ של חמישים אמה made in Israel והוא בא ביבוא אישי של המן לפרס. הוא נלקח

"מבית קודש הקודשים" שחרב. אם נהיה במצב של high, בגובה חמישים, מעל מעגל הטבע של 49, 7 כפול 7, ואז נהיה מסוגלים למחוק את זכר עמלק. אחי רעי. השנה מגילת אסתר איננה פורים-שפיל של אלטה-

סאכן אלא חדשות ישראל online ממש. על השאלה מי יחריב את מתקני הגרעין בפרס, המאיים (אסתר ג, יג): "לְהַשְׁמִיד לְהָרֵג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנֶּעֶר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בָּיֹם אֶחָד." ישיב לנו הערב, מוצאי שבת האורח הנכבד: אליהו הנביא שלכבוד פורים יהיה מחופש בדרכו מזויף של חרבונה, תושב הנסיכות שושן. והמבין יבין ואין לפרש יותר. נסיים בכמה הלכות מעשיות על פורים שחל במוצאי שבת. בצאת השבת יש לומר בבית ברוך המבדיל בין קודש לחול ואז מותרים בכל המלאכות, אבל עד ההבדלה אסור לאכול וגם לשנות למעט מים בשעת הצורך. מכל מקום מותר להתחפש, לקחת רעשן ומגילה ולבוא ברכב לבית הכנסת. בסוף התפילה אחרי קריאת המגילה ועלינו לשבח תעשה בבית הכנסת הבדלה לכל הציבור, ואז אפשר לרדת לאולם השמחות ולעלות במשקל ע"י שתייה כדת ואכילת סעודה קלה שתחשב גם כסעודה רביעית, סעודת מלווה מלכה. וביום פורים ולא בלילה שולחים משלוח מנות איש לרעהו, כמו משלוח מנות הקהילתי. וכן לכתחילה נותנים ביום פורים מתנות לאביונים, כדי שיוכל העני לקנות לפחות סעודת פורים לעצמו, מנה פלאפל ובקבוק שתייה וכל המרבה הרי זה משובח. וכל הפושט יד בפורים נותנים לו או לה ואין צורך בפורים במכתב המלצה. מסופר שביום פורים היה הרב קוק מחלק לכל הבאים לבקרו קוניאק ויין והיה שותה עימם, אבל לא היה מורגש עליו שהוא שותה. ופעם בפורים בבוקר נכנס אצלו אברך עני מהישיבה. אמר לו הרב קוק: שב ושתה קוניאק. והוא נתן לו שטר של חמש לא"י. אמר לו האברך: "רבי, זהו שטר גדול מאד." החזיר אותו. אמר לו הרב: מה אתה מחזיר, הרי זה שלך! "אם זה שלי, אני נתן אותו לרב במתנה". חייך הרב ואמר: "לפי מצבך כיצד אתה מרשה לעצמך לתת מתנה גדולה כזו וכיצד אקבל ממך מתנה גדולה כזו". והחזיר השטר לעני והחיה את נפשו. נזכה גם אנחנו לשמח בפורים ומשך כל השנה את בריותיו של הקב"ה בעין טובה, באורה שמחה ששון ויקר.